

**การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์
ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
The Development of Creative Dramatic Arts Curriculum
According to Creative Education for Primary School Students**

ฉวีวรรณ ตาลสุก*
Chaweewan Tansuk
มาเรียม นิลพันธุ์**
Maream Nillapun

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดอุปัชฌายาราม จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฯ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติท่ารำ แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ แบบบันทึกของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ 2) ผลการใช้หลักสูตร พบว่า 2.1 ผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันโดยรวมอยู่ในระดับดี 2.2 ความสามารถในการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันมีพัฒนาการสูงขึ้น 2.3 ความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันมีพัฒนาการสูงขึ้น และ 2.4 นักเรียน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตร

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร/ นาฏศิลป์สร้างสรรค์/ การศึกษาเชิงสร้างสรรค์

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาคิษาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop the creative dramatic arts curriculum according to creative education for primary school students; 2) evaluate the effectiveness of the curriculum (2.1) study the learning achievement of the dramatic arts, (2.2) study the development of the dancing performance, (2.3) study the development of creative dancing posture and (2.4) study the satisfaction of the students toward the curriculum. The sample comprised 24 fifth grade students at Wat Uppanatham Municipal School. The research instruments consisted of the curriculum, lesson plans, creative dramatic arts test, dance evaluation form, creative dance evaluation form, and journal writing. Percentage, mean, standard deviation, and content analysis used to analyze data. The results of the study were as follows : 1) The curriculum which was developed has been proved effective. 2) The study of an effectiveness of the curriculum were: 2.1 The learning achievement in the dramatic arts of students with different abilities were at a good level. 2.2 The development of the dancing performance of students with different abilities in overall were at a high level. 2.3 The development of the creative dancing posture abilities in the dramatic arts of students with different abilities in overall were at a high level. 2.4 The students had satisfaction to the curriculum.

Keywords: The Curriculum Development/ Creative Dramatic Arts/ Creative Education

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่ประชาคมโลกต้องปรับตัวไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ให้สามารถก้าวทันกับสภาพแห่งการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาอารยประเทศได้ การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ แต่แต่ละประเทศหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องช่วยเตรียมเยาวชนสู่โลกที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ และยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ดังที่ โทนี แบลร์ นายกรัฐมนตรีของประเทศอังกฤษได้จุดประกายความคิดด้านการศึกษาของเขาไว้ว่า “เป้าหมายของเราคือการสร้างชาติที่มีการใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์ของทุกคน

เพื่อสร้างเศรษฐกิจแบบใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง ซึ่งเราจะแข่งขันกันด้วยสมอง มิใช่ด้วยกำลัง” (National Advisory Committee on Creative and Cultural Education, 1999) การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้กับตัวผู้เรียนให้กับสังคมอยู่ตลอดเวลากระบวนการของการศึกษาจึงต้องเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (ไพฑูรย์ ลินลารัตน์, 2549: 15) การศึกษาแบบดั้งเดิมที่อยู่บนข้อเท็จจริง การจดจำ ทักษะพื้นฐานและการทดสอบ ยังไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ระบบการศึกษาของฟินแลนด์และสิงคโปร์กำลังให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนในประเทศของตน (Bernie

Trilling, Charles Fadel, 2009: 57) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา (3) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านการศึกษาในระบบ การศึกษาปฐมวัย และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยนโยบายด้านการศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบำรุงรักษา ส่งเสริมและอนุรักษ์สถาบันศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคม ภูมิปัญญาแห่งเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยและท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2545: 7-11) ซึ่งสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ห้วงพาทย์ วิเคราะห์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551) จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาเยาวชนให้มีความสามารถด้านการสร้างสรรค์และเรียนรู้ ศิลปะวัฒนธรรมของชาติอีกทางหนึ่งจึงพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการสร้างผลงานนาฏศิลป์ ได้ฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ที่สร้างสรรค์จากท้องถิ่นของผู้เรียน และมีอิสระในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ตามจินตนาการของตนเองได้อย่างอิสระ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฯ โดย 2.1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน 2.2 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการปฏิบัติทำของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน 2.3 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน และ 2.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

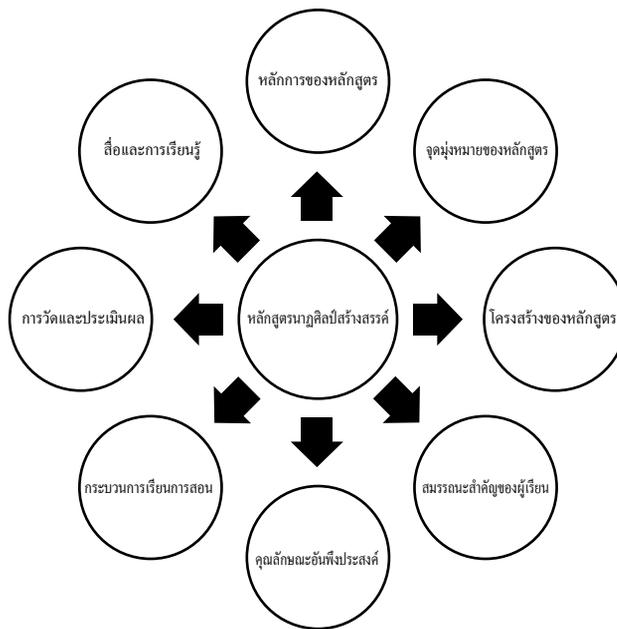
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น (Curriculum Development) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) และใช้แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (Two-Phase Embedded Design: Experimental Model by Quantitative Dominant) ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง จำนวน 2 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดอู่นันทาราม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 24 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการขยายผลเป็นนักเรียนโรงเรียนศรีอรุโณทัย จำนวน 24 คน โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำตามคะแนนผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ปีการศึกษา 2555 การวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย 1 (Research 1: R₁) การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (CA: Curriculum Analysis)

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจาก การศึกษาเอกสารเชิงนโยบายการจัดการศึกษาของ ไทยและต่างประเทศ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกน กลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ระดับ ประถมศึกษา ศึกษาวิเคราะห์การจัดการศึกษา เชิงสร้างสรรค์ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถ พื้นฐานของผู้เรียนกลุ่มที่ศึกษา ศึกษาความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ และดนตรีโดยการ สัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิง สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา 1 (Develop 1: D₁) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (CD,D: Curriculum Design & Development)

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนา ร่างหลักสูตรฯ ซึ่งหลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ 10 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 5) โครงสร้าง 6) คำอธิบายรายวิชา 7) กิจกรรมการเรียนการสอน 8) การวัดและ ประเมินผล 9) สื่อการเรียนการสอน และ 10) แหล่งเรียนรู้

แผนภาพ แสดงองค์ประกอบของหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกองค์ประกอบ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.83 - $\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) คู่มือการใช้หลักสูตร และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีผลการตรวจสอบคุณภาพดังนี้ หลักสูตรมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.44 - $\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54) แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.44 - $\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.44) และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปใช้กับนักเรียน กลุ่มนำร่องหลักสูตร ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์

มีค่าความยากง่าย (Difficulty) โดยมีค่า $p = 0.20 - 0.80$ และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) $r = 0.20$ ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.95 2) แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติทำรำ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.84 3) แบบประเมินการนำเสนอผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.95 และ 4) แบบบันทึก (Journal Writing) มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.44 - $\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54) จากนั้น ตรวจสอบคุณภาพเพื่อยืนยันความเหมาะสมของหลักสูตร โดยการจัดสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ ผลการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน สามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย 2 (Research 2:R₂) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (CI: Curriculum Implement)

การนำหลักสูตรฯ ที่ได้พัฒนาจากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

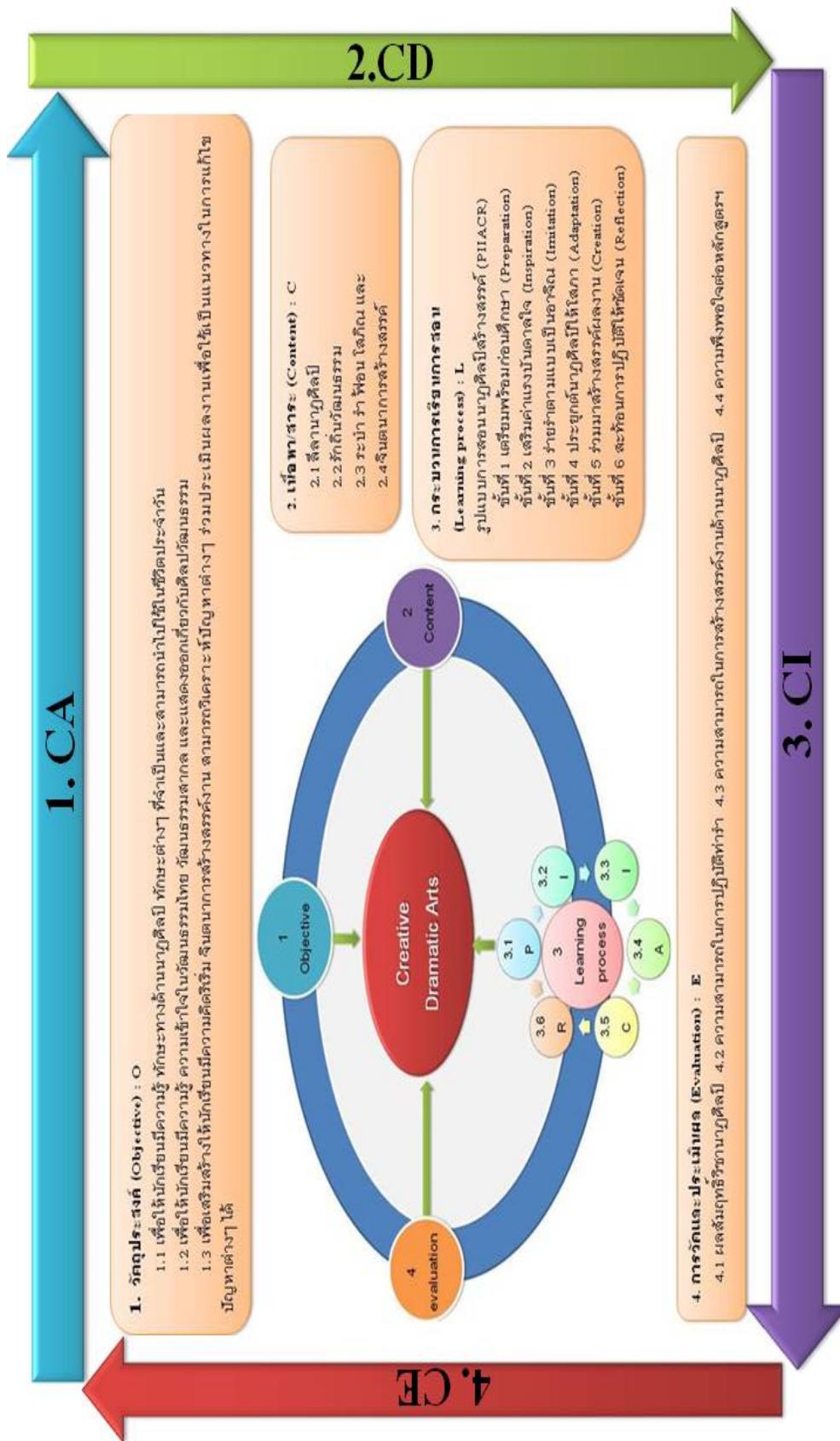
1. ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้หลักสูตรฯ นาฏศิลป์ โดยภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 75.60 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาตามระดับความสามารถพื้นฐานของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มสูงได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.30 เกณฑ์คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือนักเรียนกลุ่มปานกลางได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.90 เกณฑ์คุณภาพอยู่ในระดับดี และลำดับสุดท้ายคือนักเรียนกลุ่มต่ำได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ 63.30 เกณฑ์คุณภาพอยู่ในระดับพอใช้

2. พัฒนาการความสามารถในการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 20.98$, S.D. = 1.36) และเมื่อพิจารณาความสามารถในปฏิบัติท่ารำของนักเรียนโดยภาพรวมของนักเรียนตัวอย่าง มีพัฒนาการสูงขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับดี

3. ผลการประเมินในการสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 20.98$, S.D. = 1.36) และเมื่อพิจารณา

ความสามารถในการสร้างสร้งงานนาฏศิลป์โดยภาพรวมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีพัฒนาการขึ้นในช่วงเวลาระหว่างเรียนจากระดับปานกลางเป็นระดับดี และการประเมินการนำเสนองาน นักเรียนใช้ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ในการคิดท่ารำ ใช้ภาษาทำนาฏยศัพท์ และความรู้ด้านการสร้างสร้งค์ในการออกแบบท่ารำ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบฉาก โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์จากสิ่งรอบตัวของนักเรียน นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสร้งค์งานนาฏศิลป์อยู่ในระดับดี ทั้งจากการประเมินโดยครูผู้สอนและการประเมินจากคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา นอกจากนี้คณะกรรมการประเมินการนำเสนองานจากภายนอกสถานศึกษายังให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่นักเรียนหลังจากการนำเสนอผลงาน เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อยอด และสร้างสร้งค์งานต่อไป

4. จากการเขียนแบบบันทึก (Journal Writing) พบว่า หลักสูตรฯ มีประโยชน์สำหรับนักเรียน โดยนักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะการปฏิบัติการทำงานร่วมกับผู้อื่นและทำให้นักเรียนได้รู้วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับความสนุก เพลิดเพลินจากกิจกรรมการเรียนการสอน และนักเรียนทุกคนลงความเห็นว่าง่าพึงพอใจต่อหลักสูตร

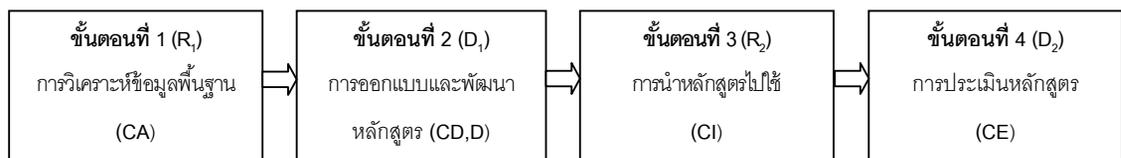

แผนภูมิ แสดงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา (OCLE)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา 2 (Develop 2:D₂) การประเมินหลักสูตร (CE: Curriculum Evaluation) นำหลักสูตรฯ ที่ผ่านการทดลองใช้จากขั้นตอนที่ 3 ไปประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปขยายผลการใช้หลักสูตรเพื่อยืนยันประสิทธิผลของหลักสูตร โดยนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนขยายผลหลักสูตร ผู้ดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกับนักเรียนกลุ่มขยายผลและดำเนินการศึกษาความสามารถในการปฏิบัติทำรำ ความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฯ ของนักเรียนกลุ่มขยายผล ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติทำรำของนักเรียนกลุ่มขยายผลที่เรียนโดยใช้หลักสูตร

โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 7.37, S.D. = 1.20$) การพิจารณาตามระดับความสามารถพื้นฐานของนักเรียน โดยนักเรียนกลุ่มสูงมีความสามารถในการปฏิบัติทำรำอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 9.00, S.D. = 0.00$) นักเรียนกลุ่มปานกลางมีความสามารถในการปฏิบัติทำรำอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 7.25, S.D. = 0.75$) และนักเรียนกลุ่มต่ำมีความสามารถในการปฏิบัติทำรำอยู่ระดับพอใช้ ($\bar{X} = 6.00, S.D. = 0.00$) ความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนกลุ่มขยายผลโดยภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์อยู่ในระดับดี อีกทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร

แผนภาพ แสดงแสดงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ผลการวิจัย

1. หลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบชื่อว่า “OCLE” ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ (2) เนื้อหา (3) กระบวนการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์สร้างสรรค์ (PIIACR) และ (4) การวัดและประเมิน

2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน จากการทดสอบนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาตามระดับความสามารถพื้นฐานของนักเรียน นักเรียนกลุ่มสูงมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือนักเรียนกลุ่มปานกลางมีคุณภาพอยู่ในระดับดี และลำดับสุดท้ายคือ นักเรียนกลุ่มต่ำมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้

2.2 พัฒนาการความสามารถในการปฏิบัติทำรำของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน มีพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติทำรำ โดยภาพรวมนักเรียนมีพัฒนาการในการปฏิบัติทำรำสูงขึ้น

อย่างต่อเนื่องจากระดับพอใช้ไปถึงระดับดี นักเรียนกลุ่มสูงมีพัฒนาการการปฏิบัติทำร่าอยู่ในระดับดีทั้ง 6 ระยะ นักเรียนกลุ่มปานกลางมีพัฒนาการการปฏิบัติทำร่าอย่างต่อเนื่องจากระดับพอใช้ไปถึงระดับดี และนักเรียนกลุ่มต่ำมีพัฒนาการการปฏิบัติทำร่าอย่างต่อเนื่องจากระดับพอใช้ไปถึงระดับดี

2.3 พัฒนาการความสามารถในการสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน โดยภาพรวมนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากระดับพอใช้ไปถึงระดับดี นักเรียนกลุ่มสูงมีพัฒนาการการปฏิบัติทำร่าอยู่ในระดับดีทั้ง 6 ระยะ นักเรียนกลุ่มปานกลางมีพัฒนาการการปฏิบัติทำร่าอย่างต่อเนื่องจากระดับพอใช้ไปถึงระดับดี และนักเรียนกลุ่มต่ำมีพัฒนาการการปฏิบัติทำร่าอย่างต่อเนื่องจากระดับพอใช้ไปถึงระดับดี

2.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. หลักสูตรฯ มี 4 องค์ประกอบ ชื่อว่า "OCLE" ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (2) เนื้อหา ประกอบด้วย 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ลีลานาฏศิลป์ หน่วยที่ 2 รัชกลิ่นวัฒนธรรม หน่วยที่ 3 ระเบียบ รำฟ้อนโสมกิม และหน่วยที่ 4 จินตนาการสร้างสรรค์ (3) กระบวนการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์สร้างสรรค์ (PIIACR) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมพร้อมก่อนศึกษา (Preparation) ขั้นที่ 2 เสริมค่าแรงบันดาลใจ (Inspiration) ขั้นที่ 3 ร่ายรำตามแบบเป็นอาจิม (Imitation) ขั้นที่ 4 ประยุกต์นาฏศิลป์ให้โสภา (Adaptation) ขั้นที่ 5 ร่วมมาสร้างสรรค์ผลงาน

(Creation) ขั้นที่ 6 สะท้อนการปฏิบัติให้ชัดเจน (Reflection) และ (4) การวัดและประเมินเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปทดลองใช้ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรฯ ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น (Curriculum Development) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) และใช้แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (Two-Phase Embedded Design: Experimental Model by Quantitative Dominant) ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยมีกระบวนการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย 1 (Research 1: R₁) การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (CA: Curriculum Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา 1 (Develop1: D₁) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (CD, D: Curriculum Design & Development) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย 2 (Research 2: R₂) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (CI: Curriculum Implement) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา 2 (Develop 2: D₂) การประเมินหลักสูตร (CE: Curriculum Evaluation) และการขยายผลการใช้หลักสูตร ซึ่งจะเห็นจากการพัฒนาหลักสูตรฯ มีการนำผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 การวิจัย 1 (Research1: R₁) การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (CA: Curriculum Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาเอกสารเชิงนโยบายการจัดการศึกษาของไทยและ

ต่างประเทศ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้ศิลปะ สารนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ศึกษาวิเคราะห์การจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนกลุ่มที่ศึกษา ศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฯ ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา 1 (Develop 1: D₁) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (CD,D: Curriculum Design & Development) เป็นการร่างหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังดำเนินการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับรองหลักสูตรก่อนนำไปใช้ สอดคล้องกับสตัฟเฟิลบีมและแอนโทนี (Daniel L. Stufflebeam & Anthony J. Shinkfield, 2007: 184) การประเมินโดยอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseur Ship Model) เพื่อยืนยันความเหมาะสมของหลักสูตร ตามแนวทางวิธีการของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจารณ์ศิลปะและการวิจารณ์วรรณกรรม ถือว่าผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในสาขานั้นๆ แล้วนำไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) ทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ก่อนนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับ (มารุต พัฒผล, 2556) ที่ได้สรุปสาระสำคัญของหลักการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์สิ่งกำหนดในหลักสูตร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร 2. การกำหนดรูปแบบของหลักสูตร เป็นการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และกลุ่มเป้าหมาย 3. การพัฒนาหลักสูตร เป็นการจัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีความเชื่อมโยงตลอดแนว (Alignment) ระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัด

และประเมินผลบนพื้นฐานสารสนเทศและองค์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนวิเคราะห์สิ่งกำหนดหลักสูตร และ 4. การสอบทานคุณภาพหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้นำร่อง (Pilot Study) เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรจะสามารถนำไปใช้จริงได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรฯ มีกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ซึ่งในขั้นที่ 1 เตรียมพร้อมก่อนศึกษา (Preparation) เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนในช่วงแรก โดยครูมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เพลงวิธีการร้อง และทำท่าเบื้องต้นด้วยตนเองผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ <http://virtualclassroom.bl.ac.th/> การอ่านหนังสือ การค้นคว้าผ่านสื่อต่างๆ การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และการทบทวนจากการเรียนรู้ที่ผ่านมา สอดคล้องกับ ซาโฮริค (Zahorik, 1995: 11-12) อธิบายเกี่ยวกับการสร้างความรู้ของบุคคล สรุปได้ว่า ความรู้ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ภายนอกตัวของบุคคล ความรู้ถูกสร้างขึ้นในขณะที่บุคคลพยายามให้ความหมายกับประสบการณ์ของตนเองความรู้เป็นข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนั้น ส่วนการเรียนรู้ซาโฮริคมองว่าเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง การที่บุคคลได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ให้ความรู้ ของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงความรู้ของบุคคลเกิดจากกระบวนการที่สำคัญ 2 อย่าง คือ กระบวนการดูดซับ (Assimilation) และการปรับให้เหมาะสม (Accommodation) กระบวนการดูดซับเกิดขึ้น เมื่อสิ่งที่คุณรับรู้ใหม่ที่มีโครงสร้างสอดคล้องกับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ กระบวนการปรับให้

เหมาะสมเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่บุคคลรับความรู้ใหม่มีโครงสร้างแตกต่างจากโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ ทำให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้เดิมให้เหมาะสมกับโครงสร้างความรู้ ที่รับเข้ามาใหม่

3. พัฒนาการความสามารถในการปฏิบัติ ท่ารำของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกัน จากการประเมินด้วยแบบประเมินพัฒนาการการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยรวมจากระดับปานกลางเป็นระดับดี และเมื่อพิจารณาตามความสามารถพื้นฐานของนักเรียนใน 3 กลุ่มมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ มีการให้นักเรียนได้ปฏิบัติท่ารำในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะขั้นที่ 3 ร่ายรำตามแบบเป็นอาจิม (Imitation) การฝึกพื้นฐานนาฏศิลป์เบื้องต้นโดยครูเป็นผู้สาธิตและแก้ไขข้อบกพร่องของท่ารำให้แก่ผู้เรียน และให้นักเรียนฝึกตามแบบที่ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับซิมป์สัน (Simpson, 1972) ที่อธิบายว่าทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ สอดคล้องกับแฮร์โรว์ (Harrow, 1972: 96-99) จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น โดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อย ลำดับขั้นดังกล่าวได้แก่การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

3. ความสามารถในการสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ของนักเรียน จากผลประเมินความสามารถ

ในการสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนด้วยแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ ด้านนาฏศิลป์ของนักเรียน จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์โดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ มีการเน้นการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในขั้นที่ 4 ประยุกต์นาฏศิลป์ให้โสภา (Adaptation) นักเรียนฝึกเชื่อมโยง ประยุกต์ท่ารำให้มีความสวยงามมากขึ้น หรือคิดค้นท่าทาง ท่ารำให้สวยงามมากขึ้น และขั้นที่ 5 ร่วมมาสร้างสรรค์ผลงาน (Creation) นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน ร่วมกันหาแนวคิดในการสร้างงาน โดยการสังเกตจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว การทัศนศึกษา เพื่อมาสร้างสรรค์งานให้สวยงาม เหมาะสมตามองค์ประกอบของนาฏศิลป์ และนำเสนอผลงานตามแนวคิดอย่างอิสระ ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับสมุนรตี นิมเนตทิพันธ์ (2553) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเต้นแจ๊สที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะปฏิบัติการเต้นแจ๊สสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะปฏิบัติการเต้นแจ๊สสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) มีพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับความสามารถ ออกแบบท่าเต้นแจ๊สตามจินตนาการของตนเอง มีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง มีความคล่องทางความคิด สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มที่แตกต่างจากคนอื่นปรับตัวได้ดี สัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่มอยู่ในระดับดีมาก 4) ผลการประเมินของกลุ่มทดลองพบวก่อนการทดลองการประเมินตนเองโดยรวมอยู่ในระดับดี และหลังการทดลองพบว่าอยู่ในระดับดีมาก 5) ผลการประเมินกลุ่มเพื่อนของ

กลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองการประเมินกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับดี และหลังการทดลองพบว่าอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อุษา สบฤกษ์ (2545) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนนาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา จากการผลการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิวัฒน์ เพชรศรี (2551) ได้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพประกอบด้วย ทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐาน หลักการสำคัญของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน บรรยากาองค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรากฏว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความคิดสร้างสรรค์ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ โดยวิเคราะห์จากแบบบันทึก (Journal Writing) ซึ่งนักเรียนได้เขียนสะท้อนการร่วมกิจกรรม การคิด

สร้างสรรค์และประโยชน์ของการเรียนตามหลักสูตรฯ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนคิด ทำงานร่วมกัน และแสดงผลงานสร้างสรรค์ของตนเองสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ ที่เน้นคุณลักษณะ 4 ประการแห่งการสร้างสรรค์ (Four Features of Creativity) คือ 1. การใช้จินตนาการ (Using Imagination) 2. ไปให้ถึงจุดมุ่งหมาย (Pursuing Purposes) 3. เป็นของใหม่ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก (Being Original) 4. ตัดสินคุณค่า (Judging Value) การศึกษาจึงจะต้องมีสมดุลระหว่างการที่เยาวชนสร้างผลงานของตนเองและการทำความเข้าใจสาขาวิชาที่ตนกำลังสร้างผลงานอยู่ การศึกษามีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง การศึกษาจะต้องช่วยกระตุ้นการคิดเชิงจินตนาการและเชิงวิเคราะห์ ความสามารถในการตั้งสมมติฐาน และตั้งคำถามเกี่ยวกับวิธีการกระทำสิ่งต่างๆ ที่เคยเป็นมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาสามารถใช้ได้กับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยครูผู้สอนสามารถเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยนักเรียน และใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์สร้างสรรค์ (PIACR) เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียน
2. รูปแบบการสอนนาฏศิลป์สร้างสรรค์ (PIACR) จะมีประสิทธิภาพสูงหากครูผู้สอนมีการเตรียมกระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับนักเรียน

3. การใช้หลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ควรคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานทั้งกลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำเพื่อครูจะได้สามารถให้การช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และจัดกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4. จัดระยะเวลา หรือขยายระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น โดยอาจใช้การฝึกปฏิบัติของผู้เรียนนอกเวลาเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีระยะเวลาในการร่วมสร้างสรรค์งาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาอื่นๆ เช่น วิชาดนตรี หรือวิชาศิลปะ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันด้านแนวคิด การออกแบบ การแสดง เทคนิคการนำเสนอผลงาน การออกแบบฉาก การออกแบบเครื่องแต่งกาย และความสวยงามของการรำหรือการแสดง

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริมการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ของนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2545). **คู่มือการพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักประสานงานและพัฒนากิจการการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติด้านการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม. (2544). **นโยบายด้านการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรมของอังกฤษ**. แปลโดย กลอยตา ณ ถลาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ ลินลาวัฒน์. (2549). **สัตตศิลา: หลักเจ็ดประการสำหรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒนาผล. (2556). **การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อาร์ แอนด์ เอ็น ปริ้นท์ จำกัด.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิวัฒน์ เพชรศรี. (2551). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุมนรดี นิมเนตติพันธ์. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเต้นแจ๊สที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางการเต้นรำสมัยใหม่สำหรับผู้เรียนการเต้นแจ๊สในสถาบันอุดมศึกษา**. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิต.
- อุษา สบถกษ์. (2545). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bernie Trilling and Charles Fadel. (2009). **21st Century Skills : Learning for life in our times.** San Francisco, United States of America.
- Daniel L.Stufflebeam, Anthony J. Shinkfield. (2007). **Evaluation Theory, Models, & Applications.** San Francisco: HB Printing,.
- Harrow, Anita J. (1972). **A Taxonomy of the Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives.** New York: David McKay Co.
- National Advisory Committee on Creative and Cultural Education. (1999). **All Our Futures: Creativity, Culture and Education.**
- Simpson, E. (1972). **The classification of educational objectives in the psychomotor domain: The psychomotor domain.** Vol. 3. Washington, DC: Gryphon House.
- Zohorik, J.A. (1995). **Constructivist teaching.** Phi Delta Kappan Educational foundation Fastback Series No. 390.